

Broedvogelonderzoek 2006

Het broedvogelonderzoek in de Gemeente Losser bestaat uit twee gedeelten. In de eerste plaats is dat het al jaren draaiende LSB-onderzoek, een van de vele SOVON-projecten en daarnaast een aanvullend onderzoek naar andere broedvogelsoorten, waarvan het de moeite waard is de populatiegrootte te monitoren.

LSB

SOVON

De afkorting LSB staat voor Landelijk Soortonderzoek Broedvogels. Bij dit project van SOVON (Vogelonderzoek Nederland) wordt getracht jaarlijks de volledige Nederlandse broedvogelpopulatie van kolonievogels (bv. Blauwe Reigers, Kokmeeuwen, Oeverzwaluwen en Roeken) en landelijk zeldzame broedvogelsoorten, zoals IJsvogels, Grote Gele Kwikstaarten, Kleine Plevieren, Ooievaars, enz. te tellen. Ook de Vogelwerkgroep Losser doet al jaren aan dit project mee, zowel aan het tellen van alle kolonievogels in de gemeente Losser als aan het inventariseren van zeldzame broedvogels.

Kolonievogels

In Twente bestaat het rijtje kolonievogels uit Blauwe Reiger, Kokmeeuw, Kleine Mantelmeeuw, Oeverzwaluw, Huiszwaluw en Roek. In de gemeente Losser komen daarvan drie soorten voor, nl. Oeverzwaluw, Huiszwaluw en Roek. De kolonies worden jaarlijks in het voorjaar geteld en de resultaten worden via de districtskoördinator van SOVON voor Twente bij het hoofdkantoor van SOVON in Beek-Ubbergen geregistreerd.

Oeverzwaluw

De i.v.m. de LAGA geplaatste permanente oeverzwaluwwand die opgebouwd is uit betonnen elementen met in totaal 240 nestopeningen, was het eerste jaar (2003) al meteen een groot succes. De pas aangekomen Oeverzwaluwen doken meteen op de wand af en lieten het tot nu toe aantrekkelijke zanddepot links liggen. De onderste rij gaten was af en toe aangekrabd, maar niet uitgegraven. Angst voor predatie of hoge waterstanden zal hiervoor ongetwijfeld de oorzaak zijn. In 2006 bestond de kolonie uit 117 broedparen.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Oelemars	49	43	121	148	95	117
Dinkel/Schokland	2	2	0	0	0	0
Lutterzand	14	0	0	4	9	2

Huiszwaluw

De Huiszwaluwen binnen de gemeente Losser laten een lichte achteruitgang zien t.o.v. van vorig jaar. Het bolwerk van deze zwaluwensoort bevindt zich in en bij De Lutte en De Poppe. Na jarenlange afwezigheid in Losser zelf heeft zich één Huiszwaluw gevestigd bij de Bossinkbrug vlak bij de bebouwde kom. De grootste kolonie met 76 nesten bevond zich in 2006 bij Zanderink aan de Austweg in De Lutte. Hieronder staan de jaarlijkse aantallen bewoonde nesten van deze zwaluw.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	339	330	353	476	498	464

Roek

Binnen de gemeente Losser zijn momenteel vier kolonies bewoond:

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Kraesgenberg/Denekamperdijk	32	49	0	0	0	0
Gildehauserweg bij Dinkieweide	15	7	0	0	0	0
Hoek Grensweg/Gildehauserweg	18	42	41	0	0	0
Brilman/Gildehauserweg	5	30	25	47	86	112
Zoekerweg/Gronausestraat	17	27	54	76	76	66
Rotonde Maria Geboorteker	8	3	8	6	3	0
Smitsbreeweg	18	0	0	0	0	0
Elferink/Drielandweg	6	0	0	0	0	0
Kennebroeksweg	28	46	83	0	0	0
Losserhof	0	0	10	11	0	0
Bakkerskamp	0	0	1	5	3	5
Ringstation Overdinkel	2	0	0	2	1	1
Begraafplaats Overdinkel	0	5	6	1	0	0
R.K.-kerk Overdinkel	0	0	0	1	0	0
Totaal	149	209	228	149	169	184

De laatste jaren herstelde de roekenpopulatie zich enigszins van de zware slagen die de soort te verwerken heeft gekregen. In 1996 waren er slechts twee kolonies, maar wel met in totaal 563 nesten. De vogels zaten in het processiepark in Overdinkel. In 1998 is deze grote kolonie verjaagd, zodat er binnen de gemeentegrenzen 20 nieuwe kolonies ontstonden met in totaal 326 nesten. Door verdere verstoringen is het aantal nesten in 2001 tot 149 nesten gedaald. In 2005 en 2006 groeide de kolonie aan de Gildehauserweg, zodat er qua aantal weer een licht herstel is.

Zeldzame Broedvogels

Monitoring Steenuil

Voor de monitoring van de Steenuil zijn in 2003 twee telgebieden aangewezen, waar 's nachts drie tellingen zijn uitgevoerd. Een gebied bevindt zich rondom het Ringstation in Overdinkel en het tweede gebied ligt bij de steenfabriek aan de noordkant van Losser. Het betreft gebieden met landelijk gezien zeer hoge dichtheden.

	2003	2004	2005	2006
Steenfabriek	7	8	9	8
Overdinkel	11	12	14	13

Telgebied Losser

Teneinde de aantalontwikkelingen van zeldzame broedvogels goed te kunnen volgen zijn LSB-telgebieden die jaarlijks geïnventariseerd worden voor SOVON (Vogelonderzoek Nederland) erg nuttig. Een telgebied kan een nabij gelegen natuurgebied zijn of het werkgebied van een vogelwerkgroep dat ieder broedseizoen volledig wordt onderzocht op zeldzame broedvogels. De jaarlijkse monitoring zorgt er voor dat de gegevens vergelijkbaar zijn.

In 2006 is het wederom gelukt de gehele gemeente Losser op zeldzame soorten te karteren. Een integrale steenuiltelling is in 2006 niet uitgevoerd. Deze intensieve telling zal om de vijf jaar plaats vinden.

De resultaten zien er voor 2006 als volgt uit:

Ooievaar

Het enige paar Ooievaars in Twente heeft het nest op het dak van een woonboerderij langs de Dinkel. Van de 5 jongen zijn er 3 groot geworden.

Brandgans

Op het terrein van zandafgraving de Oelemars hebben 3 paren een territorium gehad. Er is in tegenstelling tot voorgaande jaren niet gebroed.

Kleine Plevier

De Kleine Plevier is een soort van kale terreinen. Al deze "pioniersbiotopen" zijn onderzocht. Het leverde 4 paren op, waarvan een aantal succesvolle broedgevallen. Zowel op de Oelemars als in de Luttermolen zijn in beide gebieden 2 territoria vastgesteld.

Kerkuil

In de gemeente Losser bevonden zich 20 paren Kerkuilen. Deze bevonden zich alle in nestkasten die door VWG-Losser worden gecontroleerd. Van de 20 paren hebben er 18 gebroed.

Nachtzwaluw

Alle heidevelden zijn nagelopen op deze nachtelijke soort. Er konden 14 territoria worden gekarteerd. De verdeling dit jaar was als volgt: Beuninger Achterheide 3 terr., Punthuizen 2 terr., Beuninger Binnenveld 2 terr. en Lutterzand 7 terr.

Middelste Bonte Specht

In 2005 konden 8 territoria, waaronder succesvolle broedgevallen, worden vastgesteld. Dit jaar is de populatie spectaculair gegroeid naar 26 paren. De dichtheid in de kerngebieden Boerskotten en Hooge Lutte nam nog verder toe en van daaruit vestigde de specht zich ook in omliggende geschikte bossen. De verdeling over de Losserse bossen is als volgt:

Boerskotten	5	Meuleman	1	Hakenberg	1
Borgbos	4	Beuningen	1	Kruisselt	1
Paaschberg	3	Hooge Venterink	1		
Alleeweg	3	Hondenstet	1		
Kalheupink	2	Duivelshof	1		
Kocksbos	1	Koppelboer	1		

IJsvogel

Hoewel afgelopen winter niet extreem koud was, was gedurende een week een groot deel van het oppervlaktewater dichtgevroren. Gezien deze ongunstige omstandigheden mogen we niet klagen dat in de Gemeente Losser nog 10 territoria van deze beekoeverbewoner zijn opgespoord. De locaties waren: Puntbeek, Omleidingskanaal, Oelemars/Zandbergen, Kribbebrug, Arboretum, Elsbeek, Meuleman, Beuningerstraat, Glanerbeek en Kampbrug.

Grote Gele Kwikstaart

In de gemeente Losser zijn alle mogelijke locaties uitgekamd op deze beeksoort. Een groot aantal broedt in speciale nestkasten onder de bruggen over de Dinkel. In totaal zijn 31 paren geregistreerd. Een aantal paren kwam in de nestkasten tot twee broedsels en vele jongen zijn geringd. Behalve deze paren werden op de volgende locaties in het broedseizoen exemplaren waargenomen: Siemertweg, Elfterheurne, Boerskotten. Er werd niet voldaan aan de criteria (2 waarnemingen) om als territorium geteld te mogen worden

Grauwe Klauwier.

Kon in 2005 nog een territorium worden vastgesteld, in 2006 moesten we het doen met een (late) waarneming van een mannetje in een geschikt broedbiotoop.

Europese Kanarie

Dit jaar werden er weer 7 zingende mannetjes aangetroffen. De locaties waren: Ellermansbrug, Ringstation, Hofstraat, Holtinkstraat, Smuddeweg, Glane en Flakenpad.

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen hoe in de loop der jaren deze zeldzame broedvogels zich binnen ons werkgebied hebben ontwikkeld.

Soort	2004	2005	2006
Ooievaar	1	1	1
Brandgans	2	2	3
Smient	0	1	0
Kleine Plevier	3	5	4
Kerkuil	18	20	20
Steenuil	n.g.	83	n.g.
Nachtzwaluw	7	12	14
Middelste B. Specht	2	8	26
IJsvogel	9	11	10
Grote Gele Kwikstaart	29	29	31
Grauwe Klauwier	0	1	0
Europese Kanarie	2	7	7

Overige soorten

Naast dit LSB-onderzoek bestond er de behoefte om uitgebreider onderzoek te doen naar broedvogels. In 2004 zijn we begonnen met een uitgebreide soortenlijst van vogels (zie tabel) waarvan we ieder jaar het aantal territoria willen vaststellen. Aan iedere soort is een soortonderzoeker gekoppeld, iemand die er voor zorgt dat uiteindelijk alle gegevens verzameld worden en dat deze worden opgeslagen in ons archief.

Soort	2004	2005	2006
Fuut		7	8
Dodaars	5	5	6
Grauwe Gans	3	3	5
Kwartel	7	5	2
Watersnip	1	0	1
Grutto			1
Tureluur			3
Veldleeuwerik			9
Boomleeuwerik	6	5	5
Graspieper			2
Gele Kwikstaart			6
Roodborsttapuit	2	5	6
Kruisbek			4

De Futen werden gezien op het Omleidingskanaal (3 paar), Puntbeek (1 paar), De Lutte (2 paar) en de Oelemars (3 paar). De Dodaars bevond zich met 2 paar in het Arboretum, 2 paar in het natuurontwikkelingsterrein aan de oostzijde van het Arboretum en 2 paar in de Hengelheurne. De Grauwe Ganzen hadden 5 broedparen bij het Omleidingskanaal en de Kwartels bevonden zich bij Stroothuizen en Boerskotten. Ook bij Stroothuizen bakende een Watersnip zijn territorium af. De enige Grutto zat in het Beuninger Achterveld en de Tureluurs zaten bij de Oelemars, het Kremersveen en bij de Saller.

In het kader van het Jaar van de Veldleeuwerik zijn alle mogelijke broedlocaties onderzocht. Er werden echter in nog maar twee gebieden Veldleeuweriken aangetroffen, nl. Beuninger Achterveld (5 terr.) en Oelemars (4 terr.). De Boomleeuweriken werden gezien in Stroothuizen, Punthuizen, Beuninger Achterveld en Lutterzand. De Graspieper is al bijna uit de gemeente verdwenen. Er werden maar 2 territoria gevonden in het Beuninger Achterveld. Ook waren hier nog 4 territoria van de Gele Kwikstaart, die ook nog met 2 paren vertegenwoordigd was in de Hengelheurne/Snoeiijnsbeek.

De Roodborsttapuiten bevonden zich in het Beuninger Achterveld (3 terr.), Stroothuizen (2 terr.) en Duivelshof-Oost (1 terr.). Op de Duivelshof (2 terr.) en Boerskotten (1 terr.) lieten Kruisbekken zich horen.

Van alle soorten zijn verspreidingskaarten samengesteld. Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten hebben een map met verspreidingskaarten ontvangen, zodat hun beheerplannen en subsidieaanvragen hierop afgestemd kunnen worden.

Dankwoord

Alle leden van onze VWG die gegevens hebben aangeleverd voor ons broedvogelonderzoek worden ten zeerste bedankt voor hun inspanningen. We hopen onze inspanningen in de komende jaren vol te houden, zodat er een prima overzicht tot stand komt van de Losserse broedvogelbevolking.

Rudi Lanjouw en Ben Hulsebos